

ELS PROJECTES DE TREBALL:

UN ESPAI PER A LA CONSTRUCCIÓ DEL CONEIXEMENT

«Ni el problema ni la pregunta són coneixements –al contrari, són reconeixements d'ignoràncies–, però obren espai al coneixement, impulsant l'investigador més enllà d'allò que sap. La intel·ligència no és, per tant, la capacitat per resoldre problemes, sinò, la capacitat per plantejar problemes. És a dir, per inventar projectes d'investigació.»

J. Antonio Marina. Teoria de la intel·ligència creadora.

Dora Muñoz Martínez

Aprendre és un procés individual de construcció del coneixement que, a l'escola, es fa en grup i es desenvolupa en uns espais determinats. Aprenem establint relacions entre els coneixements, els que tenim i els nous que volem aprendre, entre les persones, els companys i els mestres, entre els materials, de dins i fora de l'escola... i totes aquestes relacions es produeixen en uns espais físics determinats, de l'aula, del centre, de l'entorn... Si les relacions són múltiples i variades el seu establiment sols és possible en espais diversos i canviants. Aquests espais els defineixen les relacions que anam construint, i aquestes defineixen els espais. Els espais condicionen les relacions que en ells podem establir. El desenvolupament de múltiples relacions exigeix, per tant, la configuració d'uns espais oberts i flexibles que les possibilitin, implica crear condicions, ambients en els quals l'alumnat es vegi motivat per investigar, indagar i aprendre. És possible això a l'escola?. Vegem, a tall d'exemple, el que representen els Projectes de Treball com a un espai per aprendre, per a construir coneixement, i com els espais de l'escola poden possibilitar-lo.

ELS PROJECTES DE TREBALL: UNA ACTITUD FRONT AL SABER

Els PT són qualque cosa més que una metodologia didàctica en el sentit que no consisteixen en una sèrie de passes a desenvolupar en el tractament d'un tema. Els PT són una manera d'aprendre a partir de la interrogació. «Com funcionen els submarins?, quina relació hi ha entre el sol, la lluna i la terra?, com utilitzar els mapes per fer un viatge al voltant del món?, com sa-

ben els científics el que saben dels dinosaures?»...a aquestes són preguntes, que com s'assenyala a la cita que encapçala aquest article, ens obren de bat en bat les portes que menen a les estances del coneixement. Estances desendreçades que cal anar recorrent i trobar respostes que ens permetin ordenar-les. Aquest recorregut el feim junts, alumnes i mestres, a través d'un espai incert perquè l'anam construint amb el nostre recorregut. Però necessitam poder avançar planificadament, cal saber d'on partim, el que sabem i a on volem arribar; i com sabrem que anam bé, quins seran els criteris que ens ajudaran a saber que no ens perdrem... Així doncs, a partir de les preguntes, cal dissenyar un guió inicial que ens orienti sobre el què necessitam saber per respondre al nostre interrogant. Cal planificar també quines eines necessitarem pel nostre recorregut, què i qui ens podrà ajudar. Aquí trobam un llibre o un company, allà un video o unes fotografies, més enllà un expert o uns experiments que ens ajuden a avançar, a posar ordre en el coneixement. Necessitam endreçar tota la informació, fer resums, construir esquemes, contrastar els nous descobriments amb els coneixements anteriors, reformular el guió inicial, si cal. Noves preguntes ens obren noves portes i un cop endreçat aquest es-

pai, un cop ens hem construït el nostre propi edifici amb les respostes que hem trobat, podem guardar memòria, ordenar, comunicar tot el que hem après.

Si les relacions són múltiples i variades el seu establiment sols és possible en espais diversos i canviants. Aquests espais els defineixen les relacions que anam construint, i aquestes defineixen els espais.

Els PT representen una forma d'enfrontar-nos amb el coneixement, suposen la visió d'aquest com a complex, canviant i inacabat, i ens posen a tots i a totes, alumnes i mestres en el repte d'aprendre com fer un recorregut pels espais del coneixement per construir els nostres propis sabers.

I tot el recorregut intel·lectual que hem explicat, el feim, a l'escola, en un espai físic concret que cal configurar com:

UN ESPAI FÍSIC QUE INTERROGUI

El hall de l'escola és un lloc on cada classe pot comunicar les seves preguntes a la resta dels companys; on els pares i les mares poden prendre coneixement del que sabem i del que volem aprendre, de quins PT estan en marxa i de quins ha fet cada grup al llarg de la seva vida al Centre; on s'organitzen exposicions temporals en les que es plantegen preguntes (i tu, com titularies aquesta obra?, què veus en aquesta fotografia?, ens podeu ajudar a ...?); on es convida a participar en el recorregut de l'aprendre de cada grup.

Les aules, l'espai on estam més temps els mestres i els alumnes, ens han de permetre també expressar i compartir interrogants. La biblioteca de l'aula, els diferents materials distribuïts en diferents llocs de l'aula, la disposició de les taules i les cadires que canvia segons les necessitats del treball, en grup o individual; la situació de

la mestra, que essent un membre del grup es situa en ell segons les diferents intervencions que ha de fer, el que es pot llegir, mirar, tocar, escriure a cada espai de l'aula... tot això permetrà que l'espai de l'aula prengui vida i ens convidi a dubtar, a interrogar i a interrogar-nos per poder endinsar-nos en el complex camí de l'aprendre.

UN ESPAI QUE INFORMI

El hall, els passadissos són llocs on s'exposen els resultats dels treballs, les sortides que hem de fer, les descripcions amb fotografies i informacions del que feim a les diferents classes, del que hem fet a una sortida...

Les biblioteques a cada aula amb llibres, diaris, revistes, catàlegs representen l'espai fonamental per a la informació. La biblioteca del Centre amb les obres més generals les enciclopèdies i els vídeos...

UN ESPAI QUE PERMETI COMPARTIR

Un mural a una zona de pas de l'escola on cadascú pot oferir la seva ajuda als companys i demanar la que necessiti: «Puc ajudar a escriure», «m'agradaria aprendre a dibuixar còmics», «puc ensenyar a dividir per dues xifres»...

Les aules amb disposicions espaials diferents per diferents tasques, on els alumnes puguin seure sols o en grups, on es puguin moure per consultar, per demanar, per compartir... Amb diferents llocs on trobar diferents coses, l'espai d'escriure, de llegir, de les construccions, per parlar en grup, per experimentar. I tot això en unes aules on l'espai físic és reduït, però que es reorganitza en funció de les tasques, a on les portes estan obertes i l'espai a compartir va més enllà de la mateixa aula, als passadissos i entre les diferents aules.

UN ESPAI QUE ENS AJUDI A COMUNICAR

El hall: què estam aprenent, què hem après, com hem fet, on anam, qui ens pot ajudar a...?

Les aules: què feim per cercar informació, per fer un resum, per resoldre un problema, per fer un esquema, què he llegit, què recomano llegir, què hem vist, què hem après, com ho hem après...

En resum, un espai que **permeti les interaccions entre les diferents persones que conformen l'escola i els sabers per fer possible la construcció del de cadascú i cadascuna.** □

CP. Es Pont

ESPECIALISTES EN ARTICLES
DE MUNTANYA, CAMPING,
ESQUI I ESCALADA

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 pati interior
(antic edifici del Sindicat Forà)

Telèfon 71 67 31
07002 Ciutat de Mallorca
<<< >>>

Des de la nova tenda, esperam seguir comptant amb la
vostra inestimable presència
com a clients i amics